

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ**

ОСНОВИ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ

ПРОГРАМА

нормативної навчальної дисципліни

підготовки бакалаврів

напрямів 6.010201 "Фізичне виховання";

6.010202 "Спорт";

6010203 "Здоров'я людини"

Львів - 2014 рік

УДК 371.132:796

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО:

Львівським державним університетом фізичної культури

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та психології
Львівського державного університету фізичної культури
Степанченко Наталія Іванівна

Обговорено та рекомендовано до видання Вченою радою Факультету підвищення кваліфікації, перепідготовки, післядипломної та заочної освіти з напрямку підготовки 76.010201 "Фізичне виховання"; 6.010202 "Спорт"; 6.010203 "Здоров'я людини".

"2" липня 2014 року, Протокол № 5.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

- завідувач відділу професійно-практичної підготовки Львівського НПЦ ПТО НАПН України, доктор педагогічних наук, ст. наук. співробітник **А.В. Литвин**
- завідувач кафедри теорії та методики фізичного виховання Львівського державного університету фізичної культури, кандидат пед. наук, професор **Ю.В. Петришин**

ВСТУП

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни “*Основи педагогічної майстерності*” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки *бакалавра* напрямів «Фізичне виховання», «Спорт», «Здоров’я людини»

Предметом вивчення навчальної дисципліни є майстерність педагога як професійне управління педагогічною діяльністю.

Міждисциплінарні зв’язки: філософія, логіка, риторика, етика, історія, педагогіка, психологія, методика навчання, методика виховання, культура мовлення, мистецтвознавство, конфліктологія.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Сучасний спортивний педагог в педагогічній системі та педагогічна комунікація.
2. Педагогічна техніка та основні аспекти корекційної педагогіки.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни “Основи педагогічної майстерності” є оволодіння студентами педагогічною логікою, розвинути педагогічну інтуїцію, здібність до імпровізації, педагогічний артистизм.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни “Основи педагогічної майстерності” є :

- засвоїти найважливіші поняття дисципліни;
- ознайомитись з педагогічною комунікацією, педагогічною технікою та основними аспектами корекційної педагогіки;
- навчитися прийомам спілкування та елементам педагогічної техніки;
- оволодіти алгоритмом розв’язання та усунення педагогічних конфліктів;
- набути навичок самостійної роботи з педагогічною літературою.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати :

- сучасні філософські засади педагогічної діяльності;
- складові педагогічної культури та педагогічної майстерності вчителя;
- базові ціннісні орієнтації педагога;
- особливості педагогічного спілкування;
- складові невербальної поведінки педагога;
- типи, структуру, динаміку конфліктів у педагогічних ситуаціях, шляхи їхнього розв'язання;
- культуру, техніку, риторичні аспекти педагогічного мовлення;
- педагогічний такт та етику діяльності вчителя;
- особливості педагогічного впливу на особистість, створення ситуацій успіху;
- сучасні організаційні форми, методи, прийоми, засоби навчання, що використовуються у навчально-виховному процесі.

вміти :

- вміти застосовувати методи науково-педагогічного дослідження;
- доцільно послуговуватися засобами невербального спілкування (жестами, мімікою, пантомімікою, візуальним контактом тощо) та різноманітними методами і прийомами словесного впливу;
- на основі перцепції та сугестії аналізувати поведінку учнів;
- використовувати інтерактивні методи, форми організації навчально-пізнавальної діяльності учнів;
- оволодіти методами аналізу різноманітних педагогічних ситуацій;
- вміти аналізувати педагогічні конфлікти та вибирати ефективні шляхи їхнього розв'язання тощо.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 60 години/2 кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Сучасний спортивний педагог в педагогічній системі та педагогічна комунікація.

Тема 1. Педагогічна майстерність, її елементи.

Поняття про педагогічну майстерність. Професійні знання. Педагогічні здібності. Особистісні якості. Шляхи формування педагогічної майстерності. Структурні компоненти діяльності спортивного педагога (гностичний, проєктувальний, конструктивний, організаторський, комунікативний, предметно-практичний). Рівні діяльності; модель діяльності: мета, мотиви, дії, результат. Професійно значимі особливості діяльності та вимоги до індивідуально-психологічних характеристик особистості спортивного педагога.

Тема 2. Рівні професійної діяльності спортивного педагога.

Рівні діяльності в роботі спортивного педагога: репродуктивний, адаптивний, локально-моделюючий вмінь, творчий. Критерії педагогічної майстерності та передумови підвищення ефективності діяльності тренера. Рівні майстерності: високий, середній, низький.

Тема 3. Педагогічне спілкування як взаємодія.

Педагогічне спілкування як поліфункціональне явище, яке забезпечує обмін інформації (комунікативний аспект), пізнання особистості і самоутвердження (перцептивний аспект), організації взаємодії (інтерактивний аспект). Головні ознаки педагогічного спілкування: особистісна орієнтація співрозмовників, рівність педагогічних позицій, проникнення у світ почуттів і переживань, готовність прийняти точку зору співрозмовника, нестандартні прийоми спілкування. Спілкування педагога в залежності від типу: функціонально-рольове та особистісно-орієнтоване. Риси діалогічності педагогічного спілкування: визнання рівності особистісних позицій, відкритість і довіра між партнерами; зосередженість педагога на співрозмовникові та взаємовплив поглядів; персоніфікована манера висловлювання; поліфонія взаємодії; двоплановість позицій педагога у

спілкуванні. Характеристика бар'єрів спілкування: соціального, фізичного, смислового, естетичного, емоційного, психологічного. Ускладнення, що виникають у процесі спілкування. Структура педагогічного спілкування: етапи (моделювання, “комунікативна атака”, керування спілкуванням, аналіз спілкування).

Тема 4. Стилi педагогічного спілкування.

Чинники, що впливають на вибір стилю спілкування. Авторитарний, демократичний, ліберальний та змішаний стилі – загальна характеристика. Спілкування на підставі захоплення спільною діяльністю; спілкування, що ґрунтується на дружньому ставленні; спілкування-дистанція; спілкування-залякування; спілкування-загравання.

Тема 5. Педагогічна етика та педагогічний такт.

Поняття педагогічної етики. Характеристика такту взагалі та педагогічного такту зокрема. Моральні якості, характеристика поведінки тактовного педагога. Педагогічний такт на уроці та у позакласній роботі. Такт і тактика. Вибір тактики і вміння користуватися рольовими позиціями: “зверху”, “знизу”, “поруч”, “невтручання”. Умови оволодіння педагогічним тактом: оволодіння конфліктною ситуацією; вміння вплинути на учня; зрозуміти мотиви поведінки учня; узгодження мети; закріплення своєї позиції. Розвиток комунікативних вмінь спортивного педагога. Поради педагогам-початківцям. Адекватна оцінка власної особистості. Повага індивідуальності учня. Широта ерудиції. Творчий підхід до аналізу ситуацій. Правила спілкування.

Тема 6. Засоби комунікативного впливу педагога на учня – переконання та навіювання.

Переконання як основний спосіб впливу вчителя на учня. Переконання як спосіб і як результат впливу переконання. Переконання правильні та хибні: способи їх визначення. Переконаність – як готовність діяти в захисті своїх

переконань. Вимоги до переконання: відповідність переконання індивідуальним особливостям учня; переконання повинно містити як загальні положення так і конкретні факти; при переконання необхідно аналізувати факти поведінки які однаково відомі співбесідникам; переконуючи інших вихователь повинен глибоко вірити в те, що він повідомляє. Форми переконання: диспут, дискусія, бесіда, розповідь, особистий приклад. Критерії ефективності переконуючої взаємодії. Вправи які стимулюють, закріплюють та виробляють правильні норми поведінки. Роль використання ділових ігор в вихованні переконань та з метою перевиховання. Педагогічні ситуації в яких вихованці повинні проявляти ті чи інші якості: ситуації несподіваності, вибору, конфлікту з самим собою, конфлікту з учнями, подолання труднощів. Логіка доказів: теза, доведення або аргументи, демонстрація способу доказу. Індукція та дедукція в логіці доказів. Прямі і непрямі докази. Закони тотожності, протиріччя, виключення третього зайвого, закон достатнього обґрунтування. Правила доказів. Найбільш типові помилки молодих вчителів в логіці доказів.

Навіювання в педагогічному процесі: особливості, умови ефективності (зміст навчального матеріалу; середовище в якому відбувається навіювання; відношення самого педагога до того, що він навіює; впевненість в успіху навіювання; авторитет вчителя; врахування вікових особливостей та індивідуальних якостей емоційних станів дітей на момент навіювання; володіння вчителем технікою навіювання; створення умов для реалізації обумовлених навіюванням якостей. Види навіювання в залежності від джерела навіювання: а) навіювання – дія, яка здійснюється іншою людиною; б) самонавіювання - об'єкт навіювання співпадає з його суб'єктом. В залежності від стану суб'єкту: а) в стані активності; б) в стані сну; в) в гіпнотичному стані. В залежності від наявності або відсутності у того хто навіює мети та свідомого прикладання зусиль для її досягнення: а) заздалегідь підготовлене; б) спонтанне. За результатами навіювання: а) позитивним; б) негативним. В залежності від змісту: а) відкрите (пряме); б) закрите (опосередковане). Форми педагогічного навіювання: команди і накази (попередні або мобілізуючі;

виконавчі; заборонні; дія за взірцем), навіювані настанови (лаконічні фрази – формули навіювання). Самонавіювання як засіб педагогічного впливу. Умови ефективного самонавіювання. Навіювання в стані релаксації, методика самонавіювання.

Навчально-виховні завдання, умови застосування різних видів навіювання.. Взаємозв'язок переконання та навіювання.

Тема 7. Взаємозв'язок шкільної та театральної педагогіки у вирішенні проблеми майстерності педагога.

Загальне та відмінності в театральному та педагогічному мистецтві. Педагогічна та акторська діяльність, талант. Театральна педагогіка в процесі становлення особистості. Артистизм в структурі особистості педагога, його функції в процесі педагогічного спілкування, умови та шляхи розвитку педагогічного артистизму: критерії та методи діагностики педагогічного артистизму; фактори та умови, що впливають на успішність розвитку педагогічного артистизму; психологічна та фізична розкутість педагога. Педагогічна сумісність та педагогічне сприйняття. Завоювання уваги аудиторії: стадії органічного процесу спілкування; пасивний і агресивний методи завоювання аудиторією. Самоуправління поведінкою педагога.

Змістовий модуль 2. Педагогічна техніка та основні аспекти корекційної педагогіки.

Тема 8. Педагогічна цілеспрямованість і зовнішній вигляд педагога, техніка мови та мовлення.

Зовнішній вигляд педагога та фактори фізичного оточення простору в спілкуванні. Фізичні характеристики зовнішнього вигляду: фігура, риси обличчя, фізична привабливість, зріст, вага, волосся, запахи. Предмети – артефакти: одяг, макіяж, окуляри, ювелірні прикраси та аксесуари. Поза, як ступінь відображення уваги, участі, статусу, симпатії. Поза як відображення інтенсивності деяких емоційних станів. Манери та дотики: маніпуляції з самим

собою тобто облизування губ, смикання за гудзик, вертіння предметів у руках, почісування, посмикування, нав'язливі рухи. Вираз обличчя: шість основних афектів (сум, здивування, задоволення, страх, відроза). Вираз обличчя та регуляція ситуації для отримання зворотного зв'язку та управління потоком взаємодії. Вимоги до виразу обличчя педагога – вміння застосовувати виразність погляду, прагнення уникати надмірної динамічності м'язів обличчя і очей, а також уникати виразу “кам'яного” обличчя.

Вимоги до зовнішнього вигляду педагога. Управління емоційним станом. Постава вчителя: манери та пози, рухи та пересування. Міміка та жести. Погляд і візуальний контакт з учнями. Пантоміміка. Жести та спеціальна жестикуляція спортивного педагога. Одяг педагога: вимоги, прикраси, косметика. Взаємозв'язок зовнішньої та внутрішньої краси.

Педагогічна техніка як форма організації поведінки педагога. Характеристика груп компонентів педагогічної техніки. Техніка, технологія, особистість вчителя. Техніка мови та мовлення. Дихання: види, механізм, принципи організації техніки дихання. Голос: політ, гнучкість, рухливість, висота, діапазон, тембр, дикція. Недоліки у вимові, удосконалення дикції. Ритміка: паузи, темп, мелодичність, інтонація. Граматична і орфографічна грамотність мови.

Тема 9. Педагогічні конфлікти: види, причини виникнення.

Конфлікти як засіб регулювання між особистісних стосунків. Конфлікти в школі: прості та складні. Складні педагогічні конфлікти: діяльності; поведінки; взаємин. Мотиваційні конфлікти: конфлікти, пов'язані зі слабкою організацією навчання в школі; конфлікти взаємодії між учнями, між учителями та школярами, вчителів один з одним, між учителями та адміністрацією школи.

Педагогічний конфлікт: структура, сфера, динаміка. Конфлікт у взаємодії “вчитель – учні”. Міжособистісні конфлікти у педагогічному колективі: фахові; сподівань, особистісної несумісності. Причини конфліктів у колективі: матеріально-технічні, ціннісно-орієнтаційні; фінансово-організаційні;

управлінсько-особистісні; соціально-демографічні; соціально-психологічні. Регуляція протиріч в учительському колективі. розв'язання та усунення педагогічних конфліктів. Поведінка педагога в конфліктній ситуації: стилі поведінки. Ігрові методи вирішення конфліктів.

Тема 10. Угрупування та його вплив на виховання особистості.

Формальні та неформальні групи. Спортивний колектив: структура, характеристика видів лідерів. Особливості спортивного колективу, методики вивчення колективу та взаємовідносин в ньому. Заходи по згуртуванню спортивного колективу. Індивідуалізм та колективізм. Виховання особистості в колективі та через колектив (репресивна педагогіка). Неформальні об'єднання дітей і молоді: просоціальні, асоціальні, антисоціальні об'єднання. Дитячі та юнацькі громадські організації. Неформальний молодіжний рух.

Тема 11. Психолого-педагогічна корекція відхилень в поведінці школярів.

Психолого-педагогічна корекція відхилень в поведінці школярів: сутність девіантної поведінки, її основні форми, причини виникнення. Педагогічно занедбані діти. Педагогічна корекція девіантної поведінки дітей в навчальному процесі. Методи виховної роботи з девіантними школярами.

3. Рекомендована література

Базова

1. Абрамян В. Ц. Театральна педагогіка / В. Ц. Абрамян. – К. : Лібра, 1996. – 224 с.
2. Барбина Е. С. Формирование педагогического мастерства учителя в системе непрерывного педагогического образования / Е.С. Барбина. – К., 1997. – 153с.
3. Белорусова В. В. Воспитание в спорте / В. В. Белорусова. – М. : Физкультура и спорт, 1995.

4. Бесєдіна Л. М. Педагогічна майстерність, активні методи навчання та методична робота у навчальних закладах : метод. посіб. / Л. М. Бесєдіна, О. І. Сторубльов. – К. : Логос, 2009. – 204 с.
5. Бодалєв А. А. Формирование понятия о другом человеке как о личности / А. А. Бодалєв. – СПб. : Изд-во Санкт-Петербургского университета, 2001. – 135 с.
6. Булатова О. С. Педагогический артистизм : учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. завед. / О. С. Булатова. – М. : Академия, 2001. – 240 с.
7. Вишневський О. І. Теоретичні основи педагогіки / О. І. Вишневський, О. М. Кобрій, М. М. Чепіль – Дрогобич, 2001.
8. Ващенко Г. Основи естетичного виховання / Г. Ващенко. – Мюнхен : УТС А. Жуковського в Лондоні, 1957. – 46 с.
9. Горбунов Г. Д. Психопедагогика спорта / Г. Д. Горбунов. – М. : Советский спорт. – 2007. – 296 с.
10. Деркач А. Педагогическое мастерство тренера / А. Деркач, А. Исаев. – М. : Физкультура и спорт, 1981. – 375 с.
11. Деркач А. А. Творчество тренера / А. А. Деркач, А. А. Исаев – М. : Физкультура и спорт, 1982. – 239 с.
12. Зязюн И. А. Основы педагогического мастерства / И. А. Зязюн. – М. : Просвещение, 1989. – 315 с.
13. Заграва Д. І. Уроки педагогічної майстерності / Д. І. Заграва - К., 1989. - 125 с.
14. Ковальчук Л. Основи педагогічної майстерності : навч. посіб. / Лариса Ковальчук . – Л., 2007. – 608 с.
15. Кузьмина Н. В. Формирование педагогических способностей / Н. В. Кузьмина. – Л. : Изд-во Ленинград. ун-та, 1961. – 97 с.
16. Кузьмина Н. В. Методы исследования педагогической деятельности / Н. В. Кузьмина. – Л. : Изд-во Ленинград. ун-та. 1970. – 114 с.
17. Кузьмина Н. В. Основы вузовской педагогіки : учеб. пособие / Н. В. Кузьмина. – Л. : Изд-во Ленинград. ун-та, 1972. – 118 с.

18. Кузьмина Н. В. Профессионализм деятельности преподавателя и мастера производственного обучения профтехучилища / Н. В. Кузьмина. – М. : Высш. шк., 1989. – 167 с., ил.
19. Кухарев Н. В. На пути к профессиональному совершенству : кн. для учителя / Н. В. Кухарев. – М. : Просвещение, 1990. – 159 с. – (Мастерство учителя: идеи, советы, предложения). – ISBN 5-09-001748-4.
20. Лях В. Концепція формування особистості в процесі фізичного виховання школярів у вченні П. Ф. Лесгафта / В. Лях // Молода спортивна наука України : зб. наук. ст. з галузі фіз. культури і спорту. – Л. : ЛДІФК, 2000. – Вип. 4. – С. 36–37.
21. Матвеев В. Ф. Педагогические задачи : материалы для ролевых игр / В. Ф. Матвеев // Учителю о педагогической технике / под ред. Л. И. Рувинского. – М., 1987. – С. 139–156.
22. Мойсеюк Н. Педагогіка / Н. Мойсеюк. – К. : Вища школа, 2007. – 629 с.
23. Основы педагогического мастерства / под ред. И. А. Зязюна. – К. : Вища школа, 1987. – 207 с.
24. Панфилова А. П. Игровое моделирование в деятельности педагога : учеб. пособие для студ. высш. учеб. завед. / А. П. Панфилова ; под общ. ред. В. А. Сластенина, И. А. Колесниковой. – 3-е изд., испр. – М. : Академия, 2008. – 368 с. – ISBN 978-5-7695-5015-7.
25. Професійна підготовка студентів педагогічного інституту / за ред. В. О. Юматова, З. В. Гоголевої, Ю. А. Гапона. – К. : Вища шк., 1981. – 184 с.
26. Педагогіка спортивного колектива : учеб. пособие / И. Н. Решетень [и др.]. – Малаховка : МОГИФК, 1987. – 77 с.
27. Падалка О. С. Педагогічні технології : посібник / О. С. Падалка, А. М. Нісімчук, І. О. Смолюк, О. Т. Шпак – К. : Українська енциклопедія, 1995. – 252 с.
28. Педагогічні інновації у сучасній школі. – К. : Освіта, 1994. – 156 с.
29. Пилипчук В. В. Дидактичний пошук А. Макаренка / В. В. Пилипчук // Педагогіка і психологія. – 1998. – № 1. – С. 71–76.

30. Профессионально-педагогическое мастерство тренера : метод. пособие / сост. Горбаль А. М. – Малаховка : МОГИФК, 1998. – 33 с.
31. Редлих С. М. Адаптация начинающих педагогов : профессиональные проблемы образования: концепции и подходы / под ред. Л. И. Кундозеровой. – М. ; Новокузнецк, 1998. – С. 88–102.
32. Редлих С. М. К вопросу о качестве подготовки учителей / С. М. Редлих // Педагогика. – 1999. – № 1. – С. 63–68.
33. Рейс Ф. 500 лучших советов тренеру / Ф. Рейс, Б. Смит ; пер. с англ. – СПб. : Питер, 2001. – 128 с.
34. Станиславский К. С. Моя жизнь в искусстве : работа актера над собой / Станиславский К. С. // Собр. соч. : в 8 т. – М. : Искусство, 1954;1955. – Т. 1-3.
35. Фицула М. М. Педагогіка : навч. посіб. для студ. вищ. пед. закл. освіти / М.М Фицула – К. : Академія, 2000. – 542 с.
36. Ханин Ю. Л. Психология общения в спорте / Ю. Л. Ханин. – М. : Физкультура и спорт, 1980. – 208 с.
37. Цимбалюк І. М. Підвищення професійної кваліфікації: психологія педагогічної праці : навч.-метод. посіб. / І.М. Цимбалюк – 2-ге вид. –К. : Професіонал, 2004. – 150 с.

Допоміжна

1. Абрамян В. Ц. Театральна педагогіка / В. Ц. Абрамян. – К. : Лібра, 1996. – 224 с.
2. Бобошко Ю. М. Режиссер Лесь Курбас / Ю. М. Бобошко. – К., 1987. – 146 с.
4. Гиппенрейтер Ю. Б. Общаться с ребенком. Как? / Ю. Б. Гиппенрейтер – М. : ЧеРо, 2001. – 240 с.
5. Головатий М. Ф. Навчи себе сам / М.Ф. Головатий. – К. : МАУП, 2002. - 120с.
6. Горанчук В. В. Психология делового общения и управленческих воздействий / В. В. Горанчук. – СПб. : Нева ; М. : ОЛМАПРЕСС Инвест, 2003. – 288 с.
7. Грехнев В. С. Культура педагогического общения : книга для учителя / В. С. Грехнев. – М. : Просвещение, 1990. – 144 с.

8. Энкельманн Николаус Б. Харизма. Личностные качества как средство достижения успеха в профессиональной и личной жизни / Николаус Б. Энкельманн; пер. с нем. – М. : Итерэксперт, 2000. – 272 с.
9. Зорина Л. Я. Слово учителя в учебном процессе / Л. Я. Зорина. – М. : Знание, 1984. – 80 с.
10. Кан-Калик В. А. Учителю о педагогическом общении / В. А. Кан-Калик. – М. : Просвещение, 1987. – 192 с.
11. Коменский Я. А. Великая дидактика / Я. А. Коменский. – М. : Издат. дом Шалвы Амонашвили, 1996. – 224 с.
12. Кузьмина Н. В. Способности, одаренность, талант учителя : в помощь лектору / Н. В. Кузьмина. – Л., 1985. – 32 с.
13. Куницына В. Н. Межличностное общение : учеб. для вузов / В. Н. Куницына, Н. В. Казаринова, В. М. Погольша – СПб. : Питер, 2002. – 384 с.
14. Леонтьев А. А. Педагогическое общение / А. А. Леонтьев. – М. : Знание, 1979. – 47с.
15. Луцюк А. М. Василь Сухомлинський про педагогічну майстерність учителя : монографія / А. М. Луцюк. – Луцьк : Надстир'я, 2003. – 208 с.
16. Льюис Д. Тренинг ефективного общения / Д. Льюис. – М. : ЭКСМО Пресс, 2002. – 224 с.
17. Мастерство актера в терминах и определениях К. С. Станиславского. – М., 1961. – 519 с.
18. Немирович-Данченко В. И. О творчестве актера. Хрестоматия : учеб. пособие для театральных учебных заведений / В. И. Немирович-Данченко. – М., 1984. – 623 с.
19. Основы педагогического мастерства / под ред. И. А. Зязюна. – М. : Просвещение, 1989. – 302 с.
20. Палтишев М. М. Педагогічна майстерність і шляхи її досягнення (у пошуках практико орієнтованих дидактичних підходів) : навч.-метод. посіб. для

- слухачів курсів удосконалення вчителів / М. М. Палтишев. – К. : Видавець О. М. Ешке, 2000. – 119 с.
21. Педагогическое мастерство и педагогические технологии : учеб. пособие / под ред. Л. К. Гребенкиной, Л. А. Байковой. – 3е изд., испр. и доп. – М. : Пед. об-во России, 2000. – 256 с.
22. Педагогічна майстерність : навч. програма / уклад. : А. І. Мамалига, Ю. П. Єлісовенко, Л. М. Хоменко. – К. : КНУ ім. Тараса Шевченка. – 17 с.
23. Реан А. А. Социальная педагогическая психология / А. А. Реан, Я. Л. Коломинский– СПб. : Питер, 2000. – 416 с.
24. Педагогічне мовлення : навч.-метод. посіб. зі спецкурсу для педагогічних закладів / Л. В. Долинська, О. В. Гоголь, Л. М. Зінченко. – К., 1996. – 56 с.
25. Пірен М. І. Конфліктологія : підручник / М. І. Пірен. – К. : МАУП, 2003. – 360 с.
26. Педагогічна майстерність : підручник / І. А. Зязюн, Л. В. Карамущенко, І. Ф. Кривонос [та ін.] ; за ред. І. А. Зязюна. – 2ге вид., допов. і переробл. – К. : Вища шк., 2004. – 422 с.
27. Педагогічна творчість і майстерність : хрестоматія / уклад. Н. В. Гузій. – К. : ІЗМН, 2000. – 168 с.
28. Симонов П. В. Метод Станиславского и физиология эмоций / П. В. Симонов. – М., 1962. – 139 с.
29. Синиця І. О. З чого починається педагогічна майстерність / І. О. Синиця. – К. : Рад. шк., 1972. – 167 с.
30. Словник термінології з педагогічної майстерності / за ред. Н. М. Тарасовича. – Полтава, 1995. – 63 с.
31. Станиславский К. С. Работа актера над собой / К. С. Станиславский // Собр. соч. : в 9 т. – М. : Искусство, 1989. – Т. 2, ч. 1. – 511 с.
33. Станиславский К. С. Работа актера над собой / К. С. Станиславский // Собр. соч. : в 9 т. – М. : Искусство, 1990. – Т. 3, ч. 2. – 505 с.
34. Сухомлинський В. Сто порад учителів / В. Сухомлинський // Вибрані твори : у 5 т. – К. : Рад. шк., 1976. – Т. 2. – С. 419–654.

- 35 Сухомлинський В. О. Серце віддаю дітям / В. О. Сухомлинський // Вибрані твори : у 5т. – К. : Рад. шк., 1977. – Т. 3. – 670 с.
36. Ушинський К. Д. Людина як предмет виховання. Спроба педагогічної антропології / К. Д. Ушинський // Вибр. твори : у 2 т. – К., 1983. – Т. 1. – С. 192–471.

15. Електронні ресурси

1. Гончар О. В. Форми і методи педагогічної взаємодії учасників навчального процесу в системі вищої школи другої половини ХХ століття [Електронний ресурс] / О. Гончар. – Режим доступу : www.nbuu.gov.ua/portal/soc_gum/ppmb/texts/2010_5/10govxxc.pdf
2. Гульбс О. А. Особистісне становлення викладача вищої школи в професійній діяльності [Електронний ресурс] / О. А. Гульбс. – Режим доступу : www.nbuu.gov.ua/portal/soc_gum/pib/2009_5/PB-5/PB-5_47.pdf
3. Елементи педагогічної майстерності [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.grinchuk.lviv.ua/referat/1/1099.html
4. Євдокімова О. О. Педагогічна майстерність викладачів вищої школи і фактори, що впливають на її формування [Електронний ресурс] / О. О. Євдокімова– Режим доступу : www.nbuu.gov.ua/portal/soc_gum/pzpp/2010_12_2/81-89.pdf
5. Кайдалова Л. Г. Професійна компетентність та імідж сучасного викладача [Електронний ресурс] / Л. Г. Кайдалова– Режим доступу : www.nbuu.gov.ua/portal/soc_gum/ppmb/texts/2009-01/09klgimt.pdf
6. Квак О. В. Формування педагогічної техніки, як важливої основи педагогічного професійного мислення [Електронний ресурс] / О. В. Квак– Режим доступу : www.bati-referaty.net.ua/engine/download.phpid
7. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. [Електронний ресурс] / А. І. Кузьмінський – К. : Знання, 2005. – 486 с. – Режим доступу : www.info-library.com.ua/books-book-105.html

8. Обривкіна О. М. Сучасні форми методичної роботи з підвищення педагогічної майстерності викладачів в університеті [Електронний ресурс] / О. М. Обривкіна – Режим доступу : www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/nvpau_ppf/2010_155.../1000m.pdf
12. Ольшанська Н. Конфлікт і взаємодія [Електронний ресурс] / Н. Ольшанська. – Режим доступу : <http://osvita.ua/school/psychology/675>
13. Ортинський В. Л. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл [Електронний ресурс] / В. Л. Ортинський. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 472 с. – Режим доступу : <http://pidruchniki.com.ua/pedagogika/>
14. Седашова О. А. Партнерство: нова модель педагогічної взаємодії викладача та студента у ВНЗ України [Електронний ресурс] / О. А. Седашова – Режим доступу : <http://nauka.zinet.info/3/sedashova.php>
15. Стахневич В. До проблеми формування індивідуального професійно-педагогічного іміджу викладача вищого аграрного навчального закладу [Електронний ресурс] / В. Стахневич, Н. Срібна // Вісник Львівського нац. університету. Серія : Педагогіка. – Л., 2009. – Вип. 25, ч. 1. – С. 263–270. – Режим доступу : http://194.44.242.244/portal/Natural/VLNU/Ped/2009_25-1/index.html
16. Стецюк К. В. Педагогічна культура викладача в контексті вимог Болонського процесу [Електронний ресурс] / К. В. Стецюк, О. А. Седашова – Режим доступу : http://lp.edu.ua/Institute/IGS/IPP/WebRC/issues/Stetsyuk_Syedashova.htm

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання

Форма контролю: екзамен.

5. Засоби діагностики успішності навчання

Тестові завдання для визначення рівня знань студентів у балах по кожному змістовному модулю. Педагогічні ситуації та задачі. Практикум з педагогічної техніки.

Підписано до друку 03.07.2014. Формат 70 X 1/16
Гарн. Times New Roman. Папір офсетний № 1. Ум. друк. арк. 1,05.
Наклад 100 прим. Зам. № 03/07.

Друк ФОП Корпан Б.І.
Львівська обл., Пустомитівський р-н., с Давидів, вул. Чорновола 18
Ел. пошта: bkorpan@ukr.net. Тел. 067-67-44-446
Код ДРФО 1948318017, Свідоцтво про державну реєстрацію
В02 № 635667 від 13.09.2007